

Eseménydús nyár a Koreai-félszigeten

Hosszú idő, majdnem egy év elteltével ismét fellángolt a már 2002 óta húzódó nukleáris konfliktus a Koreai-félszigeten. 2006. július 4-én, stílszerűen az Egyesült Államok egyik legnagyobb nemzeti ünnepén, a Függetlenség Napján Észak-Korea sikertelen rakétatesztet hajtott végre. A feszültséget tovább fokozta a július közepén hozott ENSZ BT határozat, az augusztusi tűzpárbaj a KNDK és Dél-Korea között, valamint azon amerikai hírszerzési értesülések, mely szerint az elkövetkezendő hónapokban Phenjan földalatti nukleáris tesztrobbantást hajtana végre, hivatalosan is deklarálva ezzel atomhatalom mivoltát. Ismét felmerül a kérdés, hogy a konfliktusban érdekelt államok, a hatoldalú tárgyalások résztvevői (USA, Kína, Japán Oroszország, Dél-Korea, Észak-Korea), hogyan tudják kezelhető mederben tartani a folyamatokat. A 2002 óta húzódó nukleáris viszály lezárásának lehetősége továbbra sem várható a közeljövőben. Bár 2005. szeptember 19-i hatoldalú találkozó negyedik fordulóját egy közös nyilatkozat kiadásával zárták le a felek, melyben Észak-Korea vállalta, hogy feladja nukleáris ambícióit, a többi állam pedig gazdaságilag felajánlotta, hogy támogatja az országot és nem avatkozik be a belügyeibe. Továbbá kijelentették, mindegyikük érdeke, hogy a Koreai-félsziget atomfegyvermentes legyen. Ezt a mérőföldkőnek számító pozitív előrelépést azonban beárnyékolta Phenjan pénzhamisítási botránya, melyre múlt év szeptemberében derült fény, így az USA szankcióval sújtotta a kétes ügyletekben résztvevő észak-koreai vállalatokat. Utoljára 2005 novemberében rendezték meg a hatoldalú találkozót - nem sok sikerrel -, melyet azóta Phenjan bojkottál az említett szankciók miatt. A közös nyilatkozatokban tett hangzatos ígéretek nem valósultak meg, a tárgyalások holtpontra jutottak, a kínai és dél-koreai közbenjárás sem tudta visszatessékelni Észak-Koreát a tárgyalóasztalhoz. Phenjan csak akkor hajlandó leülni tárgyalni, ha az USA felhagy ellenséges magatartásával és visszavonja az észak-koreai vállalatok ellen kivetett szankciókat. Egyik fél sem engedett az elhatározásából, ennek köszönhetően szinte semmilyen előrelépés nem történt az ügyben. A nemzetközi közösséget, majdnem egy év után rázta fel Észak-Korea 2006. július 4-i rakétatesztje, amely véleményem szerint figyelemfelkeltő akcióként értelmezhetünk Phenjan részéről. Tavaly november óta kissé elterelődött a figyelem az országról, inkább az iraki és az iráni konfliktus került előtérbe. Jellemző Észak-Korea tárgyalási taktikájára, hogy fenyegetőzik, elmegy szinte a végletekig, ezzel kényszerítvén ki tárgyalópartnereitől a figyelmet és az esetleges engedményeket, megpróbál alkupozícióba kerülni „ellenfeleivel” szemben. A Függetlenség Napján kilőtt hat rakéta (egy hosszú hatótávolságú Taepodong-2 és öt rövid hatótávolságú Scud rakéta) tesztje kudarcba fulladt, de kétség kívül sikerült felborzolnia a

nemzetközi közösség kedélyeit. A dél-koreai-amerikai közös hadgyakorlatokat, a Koreai-félsziget felett cirkáló kémrepülőgépeket Észak-Korea növekvő katonai nyomásgyakorlásként és egy megelőző csapásmérés előjátékként értelmezte, ezzel indokolta a rakétateszteket. Kijelentette, hogy az észak-koreai néphadsereg fel van készülve egy esetleges amerikai megelőző csapásmérés visszaverésére. Júniusban amerikai kémrepülőgépek és kémműholdak felvételei valóban arról tanúskodtak, hogy Phenjan rakétatesztre készül. A konfliktusban résztvevő államok, főleg Kína óva intette Észak-Koreát a tesztek végrehajtásától és továbbra is a tárgyalások újbóli felvételét szorgalmazta. A kormányzat értesülve a készülődő tesztekéről kérte az Északi Parancsnokságot, hogy tegye meg a biztonsági intézkedéseket, így két légvédelmi irányított lövedéket aktiváltak is a Vandenberg légibázison, Alaszkában. Bár szerencsére nem volt szükség kilövésükre, a KNDK-hoz közeli amerikai szövetségesek, Japán és Dél-Korea komolyan vette a figyelmeztetést és ezek szerint az USA is. Tokió egy rakétavédelmi rendszer kiépítését sürgeti. A rakétatesztek után pár nappal USS-Mustin rakétamegsemmisítő eszközöket szállító hajó futott be Japán egyik kikötőjébe, valamint légvédelmi irányított lövedékeket és rendszereket (PAC-3, X-band radar) telepítenek a kulcsfontosságú légi bázisokra. Dél-Korea pedig 48 SM-2 típusú rakétát és Patriot rakétákat vásárol Németországtól 111 millió USD értékben. A rakétatesztet követően összeült az ENSZ Biztonsági Tanácsa, hogy határozatot hozzanak a teszttel kapcsolatban. Egy hétbe tellett, mire sikerült meghozni a mindenki által elfogadott határozatot 2006. július 15-én. Véleményem szerint azért volt érdekes az ENSZ BT fellépése, mert megfigyelhető, hogy maguk a konfliktusban érdekelt államok nem tudtak megegyezni rögtön a határozat tartalmáról, ők sem egységesek. A felek két klikkbe rendeződtek: Japán és USA, akik egy meglehetősen szigorú határozatot szorgalmaztak, valamint Kína, Oroszország és Dél-Korea, akik enyhébb tartalmat akartak. Kína szerint Japán csak hisztériát keltett és eltúlozta a kísérlet jelentőségét. Úgy gondolom Kína, Oroszország és Dél-Korea álláspontja elfogadható, hisz egy kemény határozat meghozatala alááshatná befolyásukat a KNDK-ra nézve, így az még gyanakvóbban közeledne szomszédai felé és maradék bizalma is elszállna. Épp ezért az említett csoport, főleg Kína-bár elítéli a tesztet- mindenképp a tárgyalásokat szorgalmazza, nem kíván szankciókkal fenyegetőzni. Ennek érdekében a kínai külügyminiszter el is látogatott Phenjanba a kínai-észak-koreai barátsági szerződés megkötésének 45. évfordulójára rendezett ünnepségre. A KNDK szerint egy ország szuverén joga, hogy rakétateszteket hajtson végre, hisz nem írta alá az MTCR-t és szerinte az 1999-es rakétateszt moratórium csak akkor volt érvényes, amikor közte és az USA között dialógus folyt. Dél-Korea egyébként elfogadta a magyarázatot. Nagy vitákat követően július

15-én meghozták a BT határozatot (1695. sz.), mely kimondta, hogy mindegyik fél érdeke egy atomfegyvermentes Koreai-félsziget, a tagállamok szüntessék be a rakéta illetve az ehhez kapcsolódó alapanyagok, alkatrészek és technológiák eladását Észak-Koreának, valamint állítsák le az ilyen célokat finanszírozó anyagi támogatást, a KNDK térjen vissza a hatoldalú tárgyalásokhoz és valósítsa meg a 2005. szeptember 19-i közös nyilatkozatban tett ígéreteket. Japán és Dél-Korea beszüntette a segélyszállítmányok folyósítását. Ez igen rossz hatással volt az országra, mivel július elején a hatalmas esőzéseknek köszönhetően az áradások több 10 ezer hektár termőföldet pusztítottak el, és dél-koreai források szerint körülbelül 10 ezer ember halt meg vagy tűnt el, másfél millió lakos pedig hajléktalanná vált. A szankciók ellenére a dél-koreai Vöröskereszt felajánlotta segélyszállítmányok biztosítását, ám azt a phenjani vezetés visszautasította. Kizárólag nem kormányzati szervezetektől fogadott el támogatást, ám a helyzet súlyosságára utalhat az a tény, hogy a KNDK bejelentette, hogy mégis igényelné az állami segély szállítmányokat, és a japán gyarmati uralom alóli felszabadulás évfordulójának közös ünneplésének elhalasztását kérte. Augusztus elején derült fény arra, hogy Irán és Észak-Korea együttműködik a hosszú hatótávolságú rakéták kifejlesztésében, melyekhez kínai technológiát használnak fel és új bázisok, valamint rakétasilók kiépítésébe kezdtek az ország keleti partvidékén és a kínai határ közelében. Christopher Hill, amerikai főtárgyaló szerint a júliusi rakétatesztet egy vagy több iráni szakember nézte végig a helyszínen, ez valószínűsíti az együttműködést e téren a két ország között. Augusztus 7-én az USA szankciókat vetett ki két észak-koreai vállalatra, melyeket Iránnal folytatott fegyverkereskedelemmel gyanúsítanak. A feszültséget tovább növelte az augusztus 1-én történt tűzpárbaj a demilitarizált zóna határán észak és dél-koreai katonák között. Egy észak-koreai katona máig tisztázatlan okokból rálőtt déli társára, aki viszonzta a támadást. Phenjan nem adott magyarázatot a történetekre. Amerikai hírszerzési források szerint Észak-Korea földalatti kísérleti atomrobbantásra készül. A kéműholdak felvételein gyanús szállítójárművek mozgását és több huzaltekercset látni, melyek a robbantás távolból való megfigyelését teszik lehetővé. A hírszerzés nem biztos benne teljesen, hogy lesz-e robbantás vagy sem. Dél-Korea szkeptikus a tesztrobbantással kapcsolatban, ennek ellenére megerősítette az állandó megfigyelést és csapatokat küldött a szeizmológiai intézethez, amely képes észlelni bármilyen földalatti mozgást. Bruce Klinger, az Eurasia Group egyik szakértője szerint 10-20% közé tehető annak valószínűsége, hogy Phenjan az elkövetkezendő két hónapban tesztrobbantást hajtson végre. A szituáció tovább eszkalálódott az augusztus 21-én Dél-Koreában kezdődött, szokásos éves közös amerikai-koreai hadgyakorlattal, mely várhatóan szeptember 1-ig tart majd. A KNDK ismét

háborúval fenyegetőzik, melyet a hivatalos észak-koreai hírügynökség közölt. Kijelentették, hogy a Néphadsereg fel van készülve a támadásra és joguk van ahhoz, hogy megvédjék országukat egy megelőző csapásméréstől. Phenjan tehát ismét ürügyként tekint a hadgyakorlatra, mely egyébként védelmi műveleteket szimulál. Most különös hangsúlyt kap ez a kijelentés a már említett kísérleti atomrobbantás lehetőségének kapcsán. Bush elnök az ezzel kapcsolatos hírekre úgy reagált, hogy a megoldáshoz hatoldalú tárgyalásokon keresztül vezet az út. Az USA tehát továbbra is a multilaterális opciót részesíti előnyben és ázsiai szövetségeseitől, főleg Kínától várja az erélyesebb fellépést, azonban számos szakértőtől elhangzott az a kritika, hogy a Bush kormányzat félrekezelte a problémát és kicsúszott a kezei közül a konfliktus megoldásának lehetősége. Maga a konfliktus azonban nem csak önmagában a KNDK-ról szól. Számos olyan kérdést is a felszínre hozott, melyet az előttünk álló évtizedben a nemzetközi közösségnek, főként pedig az Egyesült Államoknak rendezniük kell. Megemlíteném az amerikai-dél-koreai illetve az amerikai-japán kapcsolatok megreformálását mind jogilag és stratégiaileg, továbbá egy kiegyensúlyozott békerendszer megteremtésének szükségességét a Koreai-félszigeten, hogy végleg fel lehessen számolni a hidegháború utolsó, életképtelen maradványát.